

EMISNÍ „POLITIKA“ ČESKÉ POŠTY V ROCE 2012 ve znamení trvalé bezostyšné emisní inflace

V úvodním čísle každého nového ročníku našeho časopisu již tradičně uveřejňujeme analytickou a hodnotící studii, věnovanou emisnímu ročníku českých známek z předchozího roku, a to jak celému souboru jako celku, tak i jednotlivým emisím speciálně. **V obou posledních ročnících 2011 a 2012 byly naše studie zvláště kritické** ve srovnání s předchozími lety. Domníváme se, že právem, neboť některé parametry emisních ročníků 2010 a 2011, a to nejen parametry ekonomické, ale u některých emisí i kvality výtvarné, začaly vykazovat trvale sestupnou úroveň a vyvolávaly nespokojené reakce většiny sběratelů, kteří stále ještě zůstávají trpělivými příznivci českých známek a jsou jejich trvalými odběrateli jak v klubech filatelistů, tak v distribučním centru v K. Varech. Ovšem těchto trvale věrných „šmahem“ ubývá díky nehoráznému zvyšování potřebných částek na opatření bytí jen jednoznačkového generálního ročního souboru známek ČR. Když pak tito sběratelé, vlastníci za desítky let poctivě nasbírané kompletní soubory čs. a českých známek, slyší být drsně pravdivou, přesto však arogantně ignorantskou větu „vždyť to nemusejí všechno kupovat – nikdo je k tomu nenutí!“, dosahuje jejich rozhořčení a nespokojenost s emisními praktikami ČP zákonitě vrcholu. Přesto si každým rokem uchovávají **jiskřičku naděje** (dnes můžeme již říci, že naivně), že v následujícím roce se situace přece jen alespoň částečně zlepší. **Marné!** Ani stagnace předchozího stavu, natož zlepšení! **Zhoršování stavu je již jevem trvalým** – ostatně přesně podle „vzoru“ praktik současné koaliční vlády, přezírající arogantně jakékoliv projevy nespokojenosti a nesouhlasu veřejnosti.

Takže i letos opět **zklamání!** **Prvořadým zklamáním však je samozřejmě lhostejnost těch, jichž se tato problematika přímo dotýká.** Nabízí se poměrně snadné a jednoduché vysvětlení podle starého českého přísloví: „Kdo mlčí, souhlasí!“. Pokud mlčí a neozývají se čtenáři (někteří), zejména sběratelé známek ČR, lze to pochopit jen tak, že do polemiky nechťejí zasahovat, protože ji považují za zbytečnou, jsouce přesvědčeni, že „stejně se nic nemění, ať je řečeno cokoliv, ať je pravda jakkoliv zřejmá!“ Soudě podle současného vývoje, mají asi pravdu!

Zásadně se však neozývají představitelé odpovědných orgánů. Nepochybně odmítají polemiku, již se pravděpodobně bojí. Jakákoliv, sebevíce provokující výzva k diskusi s nimi je jen jako „hrách na stěnu házený“. Jen jednou jsme byli „počastováni“ poučením, že prý „věcem nerozumíme, takže ať o nich nepíšeme“ (!). Zopakujme zde názor, vyslovený v úvodním textu MR č. 1 / 2012 (cit.): „Pomineme-li základní fakt, že náš list ke své vlastní škodě nechtou (ač jej pravidelně dostávají), zbývají jen tato vysvětlení: i v těchto orgánech se zahnízdily arogance a pohrdání názory nejširší veřejnosti, typické pro vedoucí orgány všech stupňů od vlády a koaliční většiny v parlamentu přes prakticky všechna ministerstva s jejich výkonnými odbory a přebujelým úřednickým aparátem až po řadu administrativních orgánů nižších stupňů. Vysvětlením má být i standardní strašení špatnou ekonomickou situací organizací, kterou lze podle nepřilíhš ochotné (a ne vždy pravdivé) argumentace oficiálních představitelů řešit pouze **neustálým zdražováním**. V oblasti emisní politiky to vede k **neustálému zvyšování nominálních hodnot cenin v souladu s prudkým zvyšováním tarifů**, navíc se zvyšuje počet emisí a nejrůznějších produktů, které spíše než oblibu vyvolávají averzi k nim u většiny dobrovolných konzumentů těchto výrobků“ (konec citátu, zvýraznění Z.F.).

Navzdory tomu, co jeden známý představitel ČP oznámil na valné hromadě SČF v prosinci 2010 jako kroky ke zlepšení – **méně emisí, méně známek, nižší náklady pro sběratele**, je od té doby praxe ČP **právě opačná!** Ukážeme zde, jaká je dnešní skutečnost...

Objektivnímu posouzení jistě napomůže srovnání s emisními ročníky 2010 a 2011, které lze považovat za srovnatelné. Pokud bychom se však vraceli hlouběji do minulosti, projevila by se – opakujeme – daleko hlubší propast mezi někdejšími záměry, předpoklady a sliby tehdejšího a dnešního vydavatele českých známek. Následující číselné údaje, charakterizující ročník 2012, jsou v dalším konfrontovány s údaji stejného druhu pro ročníky 2010 a 2011 (jsou uvedeny v závorkách).

V roce 2012 tedy vydal náš emisní producent 29 nových emisí (35 v roce 2010; 34 v roce 2011), jež reprezentuje celkem **46** (2010 – 50; 2011 – 43) nových jednotlivých známek (tedy o 3 více než 2011), z toho 4 v aršíkové úpravě. **8 známek** (4; 4) **vyšlo opět ve 2 sešitcích se „samolepkovou“ úpravou** (6 + 10 známek), u nichž nákup po jedné známce byl značně problematický. Další 4 známky vyšly **rovněž jako „samolepky“**, ale v **listech** po 40, resp. 25 kusech. Další **10 známek** (13; 10) **bylo vydáno v malých přepážkových listech (PL) po 4, 8 a 9 známkách**. K tomu připočteme ještě **dva speciální sešitky** (2; 2) s **8 známkami** v tzv. sešitkových listech. To vše dohromady představuje **další enormní finanční zátěž odběratelů českých novinů**, tj. těch, kteří přece jen chtěli mít alespoň základní sestavu této nežádoucí „nadílky“!

Vyčíslíme-li náklady sběratelů na pořízení této další roční záplavy známek, dojdeme k následujícím těžko přijatelným číslům, prakticky totožným s analogickými údaji loňského ročníku, případně vyšším (podrobněji viz také ve statistickém přehledu na konci této studie):

(1) Soubor s jednou známkou od každé emise – bez sešitků „samolepek“: **672 Kč** (703; 696). (2) Dtto, avšak vč. všech různých „samolepek“ z obou sešitků: **812 Kč** (758; 746).

(3) Dtto, avšak se 2 kompletními sešitky „samolepek“: **892 Kč**

Tuto sumu tedy musel zaplatit každý odběratel českých „novinek“ v roce 2012, pokud chtěl mít emisní „komplet“ tohoto emisního ročníku. Na uvedeném výčtu nákladů ovšem zřetelně vidíme, **jaká je pravda. Situace se vůbec nezměnila**, odpovídající cenové součty jsou sice **prakticky totožné, druhý a třetí údaj je však opět vyšší než loni, byť „jen“ o necelých 70 Kč!** Dále se tak tahají z kapes skutečně věrných sběratelů při vysokých nominálních hodnotách známek více než neúměrné částky. Touto nehoráznou emisní nadprodukcí ČP **odpuzuje** stále více sběratelů známek ČR, zejména těch, kteří mají hlouběji do kapsy, čímž celkový zisk pošty nejen neroste, ale může se de facto i snižovat.

To ovšem ani zdaleka ještě není všechno (o všelijakých celinách a pohlednicích ani nemluvě). Mírní specialisté (lze dokonce říci, že jde o většinu odběratelů „novinek“ ČR) si samozřejmě také pořídili oba speciální sešitky s 8známkovými sešitkovými listy za 2 x 80 Kč = **160 Kč** (160; 160 Kč) a malé přepážkové listy různého druhu (PL 4, 8, 9) od 10 známek v celkové ceně **1266 Kč** (1296; 1182 Kč). Když si tedy mírný specialista všechny aktuální částky, uvedené výše, sečte, zjistí „povzbudivý“ fakt, že za kolekci roku 2012 musí **zaplatit „jen“ 2318 Kč** (2707; 2512 Kč), což je sice o cca 200 Kč méně než v roce 2011 (2512 Kč), stále však neskutečně mnoho! **Není však možné jásat, připomeneme-li zvýšené základní částky 812 a 892 Kč** (viz výše). A dále: pokud sběratel jeho specializované nadšení ještě neopustilo, má stále další možnost sbírat jako loni všechny „samolepkové“ sešitky podle tiskových polí, jejichž identifikaci mu usnadňují čtverečky (celkem 6 na sešitek – tudíž každý je jiný) uvnitř těchto „skvostů“. Taková sada po 6 kusech od obou sešitků stojí „pouhých“ **1320 Kč**, takže kdo si může dopřát luxus všech uvedených výrobků, zaplatí „jen“ **3638 Kč!** Sběratelům nebudeme klást otázku po smyslu sbírání (zejména specializovaného) těchto produktů. Ponechme každému, co jeho jest podle jeho zálib, bohatosti kapsy a hloubky nepochopení finančně hrabivé politiky vydavatele (až do konečného „sběratelského“ vystřízlivění).

Emisní „politika“ ČP je ovšem nadále v příkrém rozporu se střídajícími každoročními emisními programy **Slovenské pošty (včetně emisního plánu na rok 2013)!** Proč to jde na Slovensku a komerčně stačí a proč to stále nestačí České poště?

Určitě by bylo vhodné opakovane připomenout někdejší sliby, že **ČP bude „napříště“ vydávat max. 30 známek ročně**. Kdeže loňské sněhy jsou?! Jakékoliv výmluvy, „vysvětlení“ a „ospravedlnění“ změnou současné situace jsou téměř neakceptovatelné! **Ale:** kouzelná věta „změna emisního plánu vyhrazena“ je přece tak jasná a všeobjímající, že ČP se nakonec snadno „vyvlékne“ ze všeho!

Přejdeme však konečně k tiskové a výtvarné problematice našich známek. Pohlédneme do statistického přehledu na konci této studie. Ve výčtu použitých tiskových technik najdeme tato **fakta:** (1) ocelotisk z plochy vícebarevný – počet známek 6 (13,9 %); (2) ocelotisk z plochy v kombinaci s ofsetem 8 (17,4 %); (3) ocelotisk rotační s hlubotiskem 9 (19,6 %); (4) ocelotisk rotační jednobarevný 1 (2,2 %); (5) samostatný ofset **22 (47,8 %)**.

Neúprosně varovným až tragickým faktem v dlouhodobé historii tisku čs. a českých známek je tedy podíl počtu ofsetových známek v objemu loňské roční produkce známek ČR – v roce 2012 již 47,8 % (22 známek!!), a přidáme-li kombinaci ofsetu s ocelotiskem (8, tj. 17,4 %), pak dokonce 65,2 % (!), zatímco známek, provedených jen ocelotiskem z plochy, které vždy před světem představovaly naši chloubu, je pouhých 6, tj. 13,0 % (!). Začíná být jasné, že někdejší ofsetové „poblouznění“ Slovenské pošty z roku

2004 je nejen naším vzorem, ale pro naše „moudré hlavy“ z ČP to bude ještě málo! Tato myšlenka není ani zdaleka tak nadsazená, jak by se na první pohled mohlo zdát, připomeneme-li si růst počtu ofsetových známek v poměru k celoroční produkci v posledních třech letech: 2010 – 38 %; 2011 – 39,5 %; 2012 – 47,8 %! Ukazuje se, **že se naši mistři rydla, které nám může závidět celý svět, mohou brzy ocitnout bez práce.** Vždyť již dnes jsou mnohým rytčům zadávány polodůstojné úkoly pro jejich „náhradní“ využití jen jako rozkreslovačů tzv. liniových kreseb pro konečný tisk známkových obrazů pouze ofsetem.

V minulých letech jsme si v našich rozborech známkové tvorby ČR, které MR vždy uveřejňovala za předchozí rok při zahájení svého dalšího ročníku, vždy především všímali výtvarné a technické stránky emisí českých známek. Tuto tradici neporušíme ani letos. Uplatňujeme však ještě tvrdší kritický pohled, zejména u některých emisí, což souvisí někdy až s výraznými výhradami k jejich výtvarné i tiskové podobě.

Ze 46 nových známek, z nichž 4 vyšly varšickové úpravě, byla bohužel pouze **malá část vynikající až mimořádné úrovně (7, tj. cca 15 %)**, odpovídající dosavadnímu náročnému standardu s mnohaletou tradicí. K pozitivům lze naštěstí přiřadit ještě několik dalších známek (přesněji 10, tj. cca 22 %), které lze označit jako **velmi dobré, snad i nadprůměrné**. Zhruba třetinu produkce však lze zařadit pouze mezi známky **uspokojivé až průměrné (15 – 16, tj. cca až 35 %)**. Zbývající, tj. poslední téměř třetina produkce, jsou realizace nepřilíhly zdařilé, slabé a dokonce velmi slabé, bez kterých se s potěšením obejdeme, jak donekonečna opakujeme, a litujeme, že se stále mezi nové známky dostávají a nežádoucím způsobem zvyšují emisní nadprodukci. Doložme však všechna tato tvrzení konkrétními fakty!

Na návrzích známek roku 2012 pracovalo **27 umělců, většinou osvědčených tvůrců**, více či méně známých z minulých let. Je velmi chvályhodné, že k nejlepším z nich se vydavatel opakovaně obrací – prakticky nikdy nezklamou (Z. Ziegler, J. Kavan, manželé Knotkovi, O. Kulhánek, D. Kállay, M. Prachatická a další). Někteří další, dokonce velmi renomovaní, byli tentokrát dosti nepochopitelně opomenuti (P. Dvorský, A. Khunová, A. Odehnal a zejména K. Zeman), případně velmi omezení (A. Absolon). Vyhledávání nových jmen je samozřejmě žádoucí, ovšem jen pokud, pokud tito umělci dostanou příležitost na tématech, která jim umělecky vyhovují, a tudíž hned při prvním pokusu neztroskotají. Tentokrát můžeme napočítat dokonce sedm nových jmen (26%), jejichž vstup do známkové tvorby však můžeme hodnotit značně rozdílně: J. Bajza, M. Hartlová, I. Havráňková, M. Kohoutová, V. Přileský, K. Šafář, V. Zapadlík. Z nich velmi pozitivní ohlas „sklízí“ svými historickými auty jen neprofesionál V. Zapadlík. Budoucí přínos ostatních k české známkové tvorbě je zatím otázkem (budou-li vůbec pokračovat!) a bude zcela v jejich rukou.

Rytecá garnitura je oproti loňskému roku omezená. Postrádáme již B. Housu, pravděpodobně podle jeho přání, a německého rytce **W. Mauera**, jehož vynikající účast se omezila na jediný aršík v roce 2011 a **jehož osobnost vydavatel dodnes nebyl schopen veřejně představit (!)**, což je – opakujeme znovu – společensky sotva omluvitelné. Podíl známých jmen na vypracování pouhých 24 rytin (a 4 tzv. liniových kreseb – pro ofset!) je s výjimkou J. Tvrdoně (neadekvátně pouhých 1 rytina – byť aršíku se 2 kupony + 1 kresba) dosti vyrovnaný: V. Fajt (7 + 2), M. Ondráček (5 + 1), M. Srb (6) a B. Šneider (5). Počet aktivních rytčů se tudíž **sníží** a vydavateli by mělo záležet na **perspektivním získávání kvalifikovaných mladších náhrad,**

jako je tomu na Slovensku. Zdá se však s ohledem na strukturu použitých tiskových technik vydávaných známek (viz statistický přehled!), že opak je skutečností, neboť někteří úředníci ČP by zřejmě českou známkovou rytinu nejraději „vymazali“ z povědomí veřejnosti z „ekonomických“ důvodů a nahradili výhradně ofsetem (důkazem je opět statistický přehled).

V následujícím rozboru se budeme věnovat poněkud podrobněji jednotlivým emisím, a to – jak jsme postupovali i v minulých letech – v přímé závislosti na jejich výtvarné a tiskové kvalitě. Samozřejmě, že názory zde vyslovené mají opět **zčásti subjektivní charakter**, daný pohledem autora studie, zčásti jsou však odrazem mínění filatelistické veřejnosti.

Emise vynikající a mimořádné

Toto označení můžeme přisoudit snad jen třem emisím. Jim věnujeme pozornost nejprve. Především zdůrazněme dvě vynikající díla z **emise „Umění“**: Kouzlo atmosféry předměstské krajiny neopakovatelného Kamila Lhotáka, neobvykle umocněné postavou „**dívky s dlouhými vlasy**“ (autorovo označení díla z roku 1951) vystihl výtečně dokonalou mnohobarevnou rytinou M. Ondráček (známka 26 Kč). Výbornou mnohobarevnou rytinou

je i rytecká transkripce **autoportrétu barokního mistra Jána Kupeckého s rodinou** (1712) v podání M. Srba (známka 32 Kč). Další součást emise „Umění“ – aršík s obrazem F. Kupky – však hodnotíme jako méně úspěšný v jiném odstavci této studie.

Svoje vždy zdůrazňované mimořádné kvality má další dílo L. a J. Knotkových – aršík se čtyřmi známkami a čtyřmi kupony „**Krásy orchidejí**“, navazující kompozicí i určitou stylizací na jejich předchozí emise s přírodními tématy, řešené vždy celoplošně jako barevné aršíky, realizované ocelotiskem z plochy v kombinaci s ofsetem. Nutno ocenit i tradiční vynikající ryteckou práci M. Srba nejen na aršíku, ale v tomto případě dokonce i výrazněji na čtyřech FDC těchto autorů.

Tentokrát lze mezi mimořádná díla roku po zásluze zařadit i samostatně vydanou známku s portrétem cestovatele, etnografa, vynikajícího znalce kaktusů, spisovatele a dokonce fotografa **A. V. Friče** podle návrhu osvědčeného Jana Kavana, vytištěnou sice výhradně ofsetem (s výbornou tzv. liniovou kresbou V. Fajta, bohužel rytecky nerealizovanou), použitým však velmi vhodně pro dokonalou a barevně skvěle vyváženou kompozici portrétu přemýšlivého muže na pozadí mapy Paragvaye.

Emise velmi dobré

Tyto emise svou výtvarnou i tiskovou kvalitou jsou rovněž na vysoké úrovni a není vyloučeno, že subjektivně leckdo může mezi nimi – jako loni – nalézat i známky nejlepší. Tradičně velmi dobré jsou „**Krásy naší vlasti**“ (**dvě známky s motivy Kuku**), tentokrát v grafickém řešení zkušeného prof. Z. Zieglera – na první známce 14 Kč se starou rytinou celkového pohledu (téměř jako fiktivního leteckého nadhledu) na areál, na známce 18 Kč s plastikou M. B. Brauna. Vynikajícím způsobem rytecky ztvárnil V. Fajt.

Své mimořádné rytecké kvality znovu prokázal M. Ondráček ve dvou výborných emisích: „**Pražský hrad**“ s transkripcí Tintorettova díla „**Bičování Krista**“ a „**100. výročí korunovace sochy P. Marie Hostýnské**“ (dokonale zpracovaný návrh pro neobvyklé řešení třibarevným ocelotiskem z plochy v kombinaci s barevným ofsetem vytvořil O. Kulháněk). Působivost obou emisí je však protikladná. Zatímco Hostýnská Madona hříjí zářivými barvami včetně zlaté a svým slavnostním vzezřením přináší oku

pozorovatele velmi příjemné vjemy, Tintoretův obraz s krutým výjevem bičování může citlivému člověku až vhnět slzy do očí. Je otázkou, proč právě toto dílo, ač vpravdě mistrovské, bylo zvoleno za obraz známky. Mohlo být nahrazeno něčím méně krutým a truchlivým – zcela jistě by se mezi poklady Hradu našlo. A pokud již jsme u otázek, vyslovme ještě jednu závažnou: **Proč znovu emise**

„**Pražský hrad**“? Je sice pravda, že toto naše národní panovnické sídlo je pokladnicí nezměrných uměleckých hodnot, na druhé straně však se dokonce systematicky omezujeme pouze na ně, ač i v jiných památkových centrech naší vlasti najdeme velké množství architektonických a obecně uměleckých skvostů všeho druhu. A jaká jsou fakta?! První emise „Pražský hrad“ byla vydána cca rokem 1964 (autoři J. Liesler – známka, J. Lukavský – aršík) a od té doby vycházela tato emise každoročně až do roku 1990 včetně, tedy po celých 27 let! Vždy obsahovala většinou dvě známky (výjimečně i tři) včetně aršíků, případně honosně upravené malé TL, vždy prvotřídně vytištěné vícebarevným ocelotiskem z plochy. Za zmíněnou dobu se těchto známek vydalo **hodně přes 50 !** A nyní znovu – zřejmě to ještě nestačilo. Budiž! **Ale co ostatní památky?** Což by si nezasloužila alespoň krátké **systematické cykly** památková centra takové proslulosti jako Olomouc, Brno, Český Krumlov, Kutná Hora, Pardubice, Jihlava a četné další?? Je např. zcela nepochopitelné, že **nikdy** nebyly ani na jedné jediné známce zobrazeny **jako ústřední motiv hrady v Brně a Olomouci**, oba raněgotického původu jako strategická a zeměpanská přemyslovská sídla! Vskutku by se dalo se současnými představiteli známkové tvorby o těchto otázkách tvrdě polemizovat stejně jako o celé současné emisní politice... Ale což to někdo blahosklonně vezme na vědomí?

Vraťme se však již stručněji k dalším hodnoceným známkám. Pozoruhodné je – jako vždy – další dílo A. Absolona „**Baťův kanál**“. Soudě podle propagační brožury ČP, měla být tato známka nejméně dvoubarevná, z obecně neznámých důvodů však byla vytištěna pouze jednobarevně rotačkou. To jí však naštěstí neublížilo – dobře se prosadila i čistá rytina M. Srba. Zajímavě řešen je aršík „**Zlatá bula sicilská**“ s přesahem obrazu známky do plochy aršíku (autoři Kulháněk – Ondráček). Další aršík „**XXX. letní OH + paralympiáda Londýn 2012**“ je rovněž vyřešen nápaditě (autoři Ungrád – Tvrdouň) – obsahuje tři stejné známky se dvěma různými mezikupony nezvyklého podlouhlého formátu 65 x 23 mm. Zde se však opět ukázal **komerční charakter emise**. Když se totiž doporučovalo, aby se k uvedeným událostem pokaždé nevydávaly známky dvě, nýbrž jen jedna se společným námětem, případně aby se paralympiáda jako méně významná vynechala a nahradila třeba dopisnicí, vyřešila to ČP opravdu „šalamounsky“ a „nadělila“ sběratelům jako naschvál **hned známky tři (stejně!) za „pouhých“ 60 Kč!**

Neváhám vyslovit chválu známce „**100 let českého skautingu**“ M. Čermáka, osvědčeného a zkušeného malíře skautských a foglarovských motivů, graficky dobře vyřešené – s pohledem do skautského tábora a s doplňujícími znaky organizace. Velmi kvalitní je barevný tisk ofsetem. Dalšími úspěšnými známkami jsou emise sice skromné, ale myšlenkově i graficky velmi výmluvné. „**Lidice**“ M. Prachatické s překvapivě razantním motivem prostého nápisu z ostnatého drátu na pozadí cihlové stěny smrti – toť výtečná výtvarná zkratka! Malými skvosty jsou i obě nové **výplatní známky** nejmenšího formátu 5 a 6 Kč s výborně graficky podanými kresbami **lidové architektury**. Mistr J. Kavan znovu dokázal, jak i skromné téma může vyrůst v téměř výtvarný klenot.

Emise průměrné

Kromě známek vysloveně slabých a velmi slabých (viz dále) lze dalších cca 15 – 16 známek (33 – 35 %) označit nejvýše jako kvalitativně průměrné. Je ovšem jasné, že více než v předchozích skupinách může jít o pohledy subjektivní, k nimž řada čtenářů této studie může mít nejrozumnější vlastní důvody – někomu se tyto známky líbí více, jinému méně („líbivost“ ovšem nikdy nebyla jediným kritériem kvality známky). Avšak asi nikdo nepopře, že málokterá z následujících výčtu známek je něčím zvláště mimořádná. Zajímavé může být snad

(Dokončení na str. I černobílé části)

(Dokončení ze str. 3)

jen to, že od mnohých z těchto emisí se očekávalo mnohem více, než nakonec přinesly (např. Liesler, Mendel, EUROPA a zejména aršík „Kupka“).

Nevýrazné jsou bohužel emise, které – možná – mohly dokonce zářit mezi velmi dobrými: „Josef Liesler“, „J. G. Mendel“ a „EUROPA – pozvání do Prahy“. První z nich k počtě světově proslulého vynikajícího českého umělce a autora více než stovky čs. a českých známek je bohužel až **příliš skromná a nenápadná** s drobným, netypickým portrétem Lieslera z profilu při práci. Od dvojice zkušených autorů (Kulháněk, Ondráček) se očekávalo více – především s ohledem na význam zobrazené osobnosti. Výjimečně mohly být J. Lieslerovi věnovány dvě známky – např. jedna s výrazným portrétem, druhá pak s některým jeho typickým dílem.

Poněkud jiné výhrady lze vyslovit ke známce J. G. Mendela: velmi nezřetelná levá strana, doplňující malý, dosti nevýrazný portrét, málo výrazný text vlevo nahoře, naopak vůči velikosti hlavy neúměrně velké hodnotové označení uprostřed (!) známky – to vše svědčí o nezkušenosti autora, teprve vstupujícího do známkové tvorby. Srovnáme si tuto novou českou známku s vynikající rakouskou známkou 4 S ke 100. výročí Mendelovy smrti (Mi 1763, 1984, autoři Pilch, Toth). Je to bohužel propastný rozdíl!

„Pozvání“ do Prahy na známce EUROPA, byť slušně graficky zvládnuté, bohužel **neobstojí!** Což tzv. „Tančící dům“ (lidově zvaný „Snop“), za nímž se stydlivě krčí málo zřetelný detail vynikající pražské gotiky, je to „**nejskvělejší**“ (!), co má přilákat do Zlaté Prahy neinformovaného zahraničního turistu? A mimochodem, toto nevzhledné „originální“ monstrum je na českých známkách zobrazeno již podruhé (poprvé viz Pof. 287, 2001)! Proč? To v Praze podle mínění vydavatele není nic důstojnějšího, co ještě navíc nikdy na české známce zobrazeno nebylo?!

Známka „**150. výročí Sokola**“ s motivem praporu je téměř ostudným plagiátem Zieglerovy známky ke XII. sletu (Pof. 47, 1994). Opět proč? **To vydavatel postrádá paměť?** To je snad sokolské téma tak nekonečně chudobné na zajímavé výtvarné motivy, že nezbyvá, než používat takovéto postupy, dokonce při tomto významném jubileu?

Graficky dobře vyřešené emise „**500 let hebrejského knihtisku**“ a „**Sv. Václav**“ vyvolávají pouze otázky: proč první ze známek dostala přednost před jinými jubilejními tématy a proč druhá v laciném ofsetovém provedení bez rytiny, ač jde o samolepku a nese hodnotu „A“ jako známka k dlouhodobějšímu širokému použití, není už nyní k sehnání nejen na malých, ale i velkých poštách?

Samolepkový sešitek se 6 známkami hodnoty „E“ s obrazy **historických aut** V. Zapadlíka byl vydavatelem okázale a s velkou slávou prezentován před i po vydání. Za „pouhých“ 120 Kč jsme obdrželi sice líbivý monotematický soubor, nicméně nepřipomínající nic více než někdejší firemní prodejní propagaci těchto typů. Svým rozsahem jde o typickou komerční emisi!

„**Poštovní muzeum Vyšší Brod**“ je dalším dílem slovenského umělce D. Kállaye na známkách ČR, což je chvályhodné. Mohlo jít o další skvělou emisi, pokud by známka byla provedena v rytině, nikoliv ofsetem s tzv. liniovou kresbou. Za její kompoziční nedostatek považují obdélníkový rámeček s hodnotou, narušující kresbu v levé části obrazu. Hodnota menšího rozměru (bez rámečku) mohla být umístěna jinde na volných místech kresby, např. vpravo dole. Řešení těchto detailů (někdy důležitých) je však věcí umělce.

Známka „**Orchidej**“, doplňující aršík manž. Knotkových, pochoptelně nemohla dosáhnout jeho kvality. Navíc byla použita k další komerční emisi pro přitisky v podobě TL s 9 známkami – sběratelé, radujte se, další tisk za „pouhých“ 90 Kč!

Na závěr této kapitoly si ponecháváme poslední část emise „Umění“ – dvouznámkový aršík s celoplošně situovaným dílem F. Kupky „**Radosti života**“. Leckdo se může divit, proč toto dílo nezařazujeme k nejlepším spolu s oběma dalšími známkami emise „Umění“. Důvod je jediný a velmi prostý – tento Kupkův obraz nepůsobí esteticky dobře a nesplňuje tak jednu ze základních podmínek úspěchu vynikající známky. Je otázku, kdo a proč jej vlastně prosadil k reprodukci na aršíku, a to dokonce se dvěma známkovými poli. Nepřirozená barevnost (provokující červen na polovině plochy),

nevzhlední zavalití koně s krátkýma nohama, dvě nevzhledné ženy – snad čarodějnice, jejichž nahota působí spíše jako negace krásy ženského těla! Kupka byl zcela nepochybně lepší ve své abstraktní tvorbě! Jde již o třetí emisi typu „Umění“ v dějinách čs. a české známky s Kupkovým dílem (předtím ČSR, Pof. 1686, „Herečka z kabaretu“, 1968 a dále ČR, Pof. 191, „Cesta k Amorfé“, 1998). Na otázku „proč“ určitě představitelé vydavatele nepřiznají, že jde o „daň“ kupkovské euforii nedávné i současné doby! Vydaný aršík byl zřejmě poněkud inspirovan veleúspěšnými slovenskými emisemi celoplošných aršíků z posledních let (Bratislavský hrad, Metercia, z roku 2012 malby z Červeného Kameňa), jenže analogický úspěch se zákonitě nedostavil, a to i přes vynikající Fajtovu „obří“ rytinu! V souvislosti s opakovaným použitím Kupkových děl na známkách se ptáme, proč se nevěnuje pozornost spíše dalším českým umělcům, jejichž skvělá díla se na známkách emisí „Umění“ objevila buď sporadicky (jedenkrát!) nebo vůbec, jakoby někteří z těchto mistrů ani neexistovali? Příklady? V. Rabas, J. C. Vondrouš, O. Blažiček, Jan Slaviček, J. Schikaneder, J. Jambor, E. Ranný, B. Matal, B. Dvorský, B. Jaroněk a další...

Emise nepřilíš zdařilé

Žádnou z dalších pěti známek (cca 11 %) nelze pochválit. Abychom nevyvolávali zbytečné emoce mezi jejich tvůrci (ač ne vždy se všechno zdaří, někteří bývají dosti nedůtkliví!), detailními rozbory nedostatků těch známek se zabývat nebudeme. Proto jen stručně: „**J. Trnka**“ – známka jakoby prázdná, šedivá, nezajímavá (prostě zmařená šance na skvělou známku). „**150 let JČMF**“ – nepřehledná změť nelogicky řazených symbolů, navíc barevně nevyrovnaná. „**Ležáky**“ – chudé, příliš jednoduché a fádní řešení; zelený kříž, jemuž nezasvěcený člověk nerozumí, může být symbolem velmi obecným. „**Masarykův okruh v Brně / F. Štátný, L. Chiron**“ – promarněná příležitost k vydání vynikajících známek s neobvyklým námětem; doslova jen naskicované portréty slavných vítězů jsou téměř nepřijatelné navzdory faksimilní Fajtově rytině; barevnost fádní, doslova šedivá.

Emise velmi slabé

Zabývat se známkami nejslabší kategorie není nikdy příjemné. Nejlepší by bylo, kdyby nikdy neexistovaly. Bohužel vydavatel se neobjektivně a tvrdošíjně drží emisí, o jejichž úspěšnosti je v ostrém protikladu s míněním sběratelů přesvědčen. Hned první ze tří zbytečných TL pro přitisky s hodnotou „A“ obsahuje na známce i kuponech karikatury postavíček turistů. Tento tzv. „**regionální motiv**“ (proč toto označení?) patří k nejslabším známkám posledních let. Hlavní je ovšem zisk z TL pro ČP 90 Kč / kus!

V minulém roce jsme zásadním způsobem zpochybnili samolepkové sešitky s různými „Fifinkami“ aj. z komiksů, vydaných ČP. Domnívali jsme se, že tyto emise snad rozumně skončí. Omyl! Již popáté máme i v roce 2012 na stole tento **komiks, dokonce v kombinované verzi se dvěma „A“ – známkami**. Nepřijatelné – bez komentáře!

Další fantastický výmysl realizuje ČP ve formě nabídky tisku pro tzv. „**vlastní známky**“ (viz str. 1). Je to dosti pozdní inspirace od některých evropských poštovních správ (Rakousko), avšak toto fázové zpoždění nikterak nevádí ČP, když se takto rýsuje **další příjmový zdroj**. Samolepkové plakátky (jinak tyto „známky“ nelze nazvat), visící na každé poště ve velkém formátu jako reklama balíkové služby ČP, mají upoutat zájemce, aby se začali zabývat vlastní „známkovou tvorbou“. Můžeme se tudíž dočkat naprosto

(Dokončení na následující straně)

absurdních „výtvarných“ kreací, jimiž však budeme moci – světe, div se – frankovat poštovní zásilky. Tento nápad „dozrává“ již nyní do ještě absurdnějších konců: navrhuje se totiž organizovat soutěže „nejkrásnějších vlastních známek“, vydávat katalogy těchto známek atd. atd. Kam se na tyto nápady „hrabou“ sběratelé privátních přitisků na českých dopisnicích! Pro úplnost dodejme, že **primát** v „tvorbě“ soukromých známek již nikdo nevezme „emisi“ **časopisu „Filatelie**

– **koniček i investice!**“

Konečně poslední ze slabých je „**známka vánoční**“, opět hodnota „A“ na TL pro přitisky za 90 Kč! Stylizovaný vánoční stromček s ozdobami není nijak originálním tématem, v minulosti jsme však viděli mnohem lepší řešení tohoto druhu (viz ČR Pof. 99, 1995). Na závěr si připomeňme ještě jednu pikantní okolnost. Při vydání vánoční známky roku 2011 hodnoty „A“ jistý představitel ČP prohlásil, že takto koncipovaná známka bude v oběhu několik let, čemuž bylo

rozuměno tak, že žádná další vánoční známka nebude vydána. Pravda je opačná – vyšla další, takže gratulanti měli k vánocům 2012 k dispozici hned známky dvě. Bez komentáře...!

Závěry

Co říci na závěr? Ať se na nás čtenáři nezlobí – asi nic, je to zcela zbytečné! Vše bylo znovu řečeno, a to opět až nelítostně kriticky. Dosud byl vždy následný efekt (ve smyslu alespoň nějaké reakce vydavatele) prakticky nulový a obáváme se, že tomu tak bude i tentokrát! Je asi naivní očekávat, že se odpovědní pracovníci vydavatele nad sebou a svými „činy“ **hluboce zamyslí!** Ve stínu dalších inflačních tlaků a následného dalšího postupného zvyšování tarifů, čemuž nasvědčuje ještě překotnější, až nesmyslný masivní přechod k tzv. „písmenkovým“ hodnotám nových známek a k jejich nadbytečnému vydávání (2011 11 známek, 2012 již 15 známek!), nezbývá, než rezignovat na očekávání jakéhokoli obratu kritizovaného stavu. „Cílem“ ČP totiž je stále více známek, stále vyšší tarify a stále více peněz od sběratelů...

Zdeněk Fritz

EMISNÍ ROČNÍK 2012 VE STATISTICKÉM PŘEHLEDU

Celkový počet jednotlivých známek ročníku: 46 ve 29 emisích

Autoři návrhů a grafické úpravy (v abecedním pořadí; v závorkách počet známek): A. Absolon (1); J. Bajza (1); M. Čermák (1); R. Fučíková (1); M. Hartlová (1); E. Hašková (1); I. Havránková (1); P. Hrach (1); D. Kállay (1); O. Karlas (1); J. Kavan (4); J. a L. Knotkovi (5); M. Kohoutová (1); L. Kuklík (2); O. Kulháněk (3); J. Němeček (2); M. Ondráček (2); M. Prachatická (1); V. Přileský (1); P. Sivko (1); J. Slíva (1); M. Srb (1); K. Šafář (1); J. Ungrád (1); V. Zapadlík (6); Z. Ziegler (2) – celkem 27 umělců.

Rytci: V. Fajt (7 + 2 lin. kresby); M. Ondráček (5 + 1); M. Srb (6); B. Šneider (5); J. Tvrdoň (1 + 1) – 5 rytců.

Tisk známek: ocelotisk z plochy vícebarevný (6; 13,0 %);
ocelotisk z plochy v kombinaci s ofsetem (8; 17,4 %);
ocelotisk rotační v kombinaci s hlubotiskem (9; 19,6 %);
ocelotisk rotační jednobarevný (1; 2,2%);
samostatný ofset vícebarevný (22; 47,8 % !!)

Formáty obrazů: 23x19 (2); 23x30 (4); 30x23 (5); 23x40 (5); 40x23 (9); 26x40 (1); 40x26 (1); 40x50 (4); 44,5x54,5 (až k perforaci; 4); 54,5x44,5 (až k perf.; 1); 50x29 (6); 65x23 (1); 33x33 (3)

Hodnoty známek: 5 Kč (1; celková cena 5 Kč); 6 Kč (1; 6Kč); 10 Kč nebo „A“ (7 + 8; celková cena 150 Kč); 14 Kč (3; 42 Kč); 18 Kč (3; 54 Kč); 20 Kč nebo „E“ (5 + 12; 240 Kč); 21 Kč (2; 42 Kč); 25 Kč (2; 50 Kč); 26 Kč (2; 52 Kč); 30 Kč (3; 90 Kč); 32 Kč (1; 32 Kč); 49 Kč (1; 49 Kč).
ZnámeK vyšších hodnot od 21 Kč do 49 Kč je 11 (23,9 %).

Známkové sešitky: 1 s 10 známkami hodnoty „A“ (aktuálně v roce 2012 10 Kč) – celkem **100 Kč**;

1 se 6 známkami hodnoty „E“ (v roce 2012 20 Kč) – celkem **120 Kč**

Celková hodnota emisního ročníku (po jedné známce včetně „samolepek“) **812 Kč**; dtto se sešitkem samolepek „Čtyřlístek“ (cena 100 Kč) celkem **912 Kč**.